

Universal Declaration of Human Rights - Julia

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

DUNYA" MUME MƆƆGƆƆYA" HAKEYAW DANTIGELIKAN

Kúmapabila

K'à m̀ina à mà kó dúnya' m̀anton' b̄e ká kan ni b̀onya ye, àni kó b̄e ká kan sàriya' la làkika' la, kó ò le be b̄e ya h̄or̄nya' sàbati, kà b̄e kánya jàsuma' dúnya' sigi' la.

K'à m̀ina à mà kó m̄oḡya háke l̄onbaliya' ni à jàtèbàliya' nàna ni syáman ye dúnya k̄on̄, minw kà hádamadenw dùsu' kàsi, àni K'à m̀ina mà t̄ele kúra min b̄ora, à f̄ora kó kúma' m̀in ká dí m̀in yé, ò bé ò f̄o, díina' m̀in ká dí m̀in yé, ò bé ò ke, kó m̄oḡw kà síran j̄gon j̄á, ò b̄anna, kó f̄agantánya j̄ugu b̄anna, ò kúma' kera b̄enkan ye min kera hamamadenw haminankoba ye,

K'à m̀ina à mà kó kà m̄oḡya' háke' látanga ní sàriya' sigili' yé s̄en kán, yé wájibi yé wálasa m̄oḡw kàna wájibiya kà m̀uruti b̄enkánni' kánma, àni f̄angaj̄ugu' kánma,

K'à m̀ina à mà à ká kán t̄eriyá' yé ke jàmanaw ni j̄gon c̄e,

K'à m̀ina à mà dúnya' m̀ume sáratikan' ná, Dúnya' Jàmanaw yá t̄o m̀antonw b̄e kà à yira kó ù lánin be m̄oḡya' hákeyabaw' la, ù lánin hádamadenya' tá b̀onya' ní à l̄anbe' la, ù lánin be c̄ew ní mùsow kányaj̄gonm̄aya' lá háke' lá, ní ù kà ñàniya' sìri kà m̄oḡya' yá j̄e sàbati, àni kà j̄anamaya' k̄ecogo j̄uman' sigi s̄en kán h̄or̄nya' berebere k̄on̄,

K'à m̀ina à mà Dúnya' jàmanaw kà à ñàniya kó ù bé j̄en ní T̄onba yé kà m̄oḡya' hákeyaw látanga à j̄á' mà dúnya' m̀ume k̄on̄,

K'à m̀ina à mà, ò ñàniya j̄uman t̄e sé kà síra' s̄or̄ ní b̄enk̄elenma má ke m̄oḡya' hákeyako ní à h̄or̄nyako' kán,

Dúnya' t̄onba' ya j̄gonlaj̄ereba' kà í kán' b̄ila kà dunya' mume m̄oḡḡ hakeeyaw dantigeeḷikan gánsi kà à yira ò ñàniya j̄puman yé f̄een ye, m̀in ká kán kà k̄e m̀anton' ni n̄as̄on' b̄eē̄̄ l̄aj̄j̄ini ye, yálasa m̄oḡḡ kelen kelen b̄eē̄̄, àni j̄eekulu kelen kelen b̄eē̄̄ ye nin d̄antigeeḷikan' n̄in t̄ó ù hákili' lá, kà ù kàlan' ní lámadamuni' k̄on̄, kà f̄eē̄̄ k̄e d̄on̄on̄in d̄on̄on̄in ù ya h́ukumu' k̄on̄, wálima dúnya b̄eē̄̄ k̄on̄, kà hákeeya n̄inugu ní h̄or̄on̄ya n̄inugu látàngali' ȳiriwa, àni kà à k̄e b̄eē̄̄ ye s̄on̄ ù mà j̄j̄á mà, à k̄era ù ya jàmana k̄on̄ona ye, wálima jàmana ḡb̄eē̄̄ min bé ù ya màrà' k̄on̄.

Baabu j̄onna

Wólo' lá, hádamaden' b̄e ye h̄or̄on ye, b̄e ká kán l̄anbe ní hákeyaw M̄oḡ b̄e ye hákilitigi ye, b̄e ye hákilima ye ; ò là, ù ká kán kà j̄gon m̀ina ní bádenya ye.

Báabu 2 nan

M̄oḡ' b̄e d̄o be kà à l̄on kó í ká kán ní m̄oḡya hákeyaw ní à h̄or̄ kóf̄onin' b̄e ye nin d̄antigeeḷikan' n̄in k̄on̄, m̄oḡ má b̄o m̄oḡ ker̄enkerenninya lá, f̄aragb̄eko ni f̄arafinko te à la, síyawoloma te à c̄e ni mùso má b̄o j̄gon ná, í be kán m̀in f̄o, ó t̄é à la, díinako t̄é à lá, hákilila ye m̀in yé p̄olitikiko' lá, wálima hákilila ḡberew, ó te à b̄oȳor̄ko te à lá, n ye f̄agantanden ye wálima n ye f̄agamaden ye, ó à la, n̄af̄olot̄igiya ni b̄olokolonya te à la, j̄amakalako ni h̄or̄nyako te à la ; f̄en o f̄en be nà ní wólomali' ye m̄oḡw ní j̄gon c̄e, ò sí te à lá.

O cógoya k̄elen mà, b̄oȳor̄ má b̄o b̄oȳor̄ la. I b̄oȳor̄' l̄anbe' t̄ow c̄e' mà, í ya jàmana' kera jàmana' ȳeremah̄or̄nyanin ye, à ke jàmana ye m̀in be jàmana ḡber̄e ya màrà k̄on̄, wálima à be à ȳere b̄olo jàmana ḡber̄e ya h́ukumu' k̄on̄, wólomali sí te ke kà lá ò kán.

Báabu 3 nan

Məgə' kera cogo ó cogo, à ká kán ní jánamaya' ye, à ká kán ní hərənya' ye, à ká kán ní ləkandali' ye.

Báabu 4 nan

Məgə sí te sé kà mīna kà í ke jən ye wálima kà í ke bólokənəməgə ye, jənya' bānna, jənféere' bānna sàriya' la.

Báabu 5 nan

A mán kán məgə sí ye jàngáta, wálima kà làjába, wálima kà à ní tərə, níjuguya' dānmátəme' fe, fó kà à lèebu.

Báabu 6 nan

Bəe ká kán ní lənbe' ye sàriya' lá, à kera yərə ó yərə ye.

Báabu 7 nan

Bəe ká kán sàriya' lá, àyiwa bəe ká kán ní sàriya' ya làtangali' ye kà à sə à má ke wólomali ye. Bəe ká kán ní kəseme ye sàriya' là kà i yere tanga bə wólomali' sugu ó sugu mà, mín be dāntigəlikan' nən səsə, àni mín be se kà nà ní à səsəli' ye.

Báabu 8 nan

A be ben məgə bəe ye cən yere l, í ye í ya jàmana' sàriyasə' mǎgbe sàriya' mín jásininin be ò kópa' mà, kà i ləkisi kà bə wálew mà, mínw be jàmana sàriyaw səsə.

Báabu 9 nan

A mán kán məgə sí ye mīna, wálima kà dòn kəsə' la, wálima kà à gben kà bə à fəsə' la, kà à sərə kùn te à la.

Báabu 10 nan

A ká kán məgə' bəe ye, bəe fána ká kán ò lá, ni bèn kera i kán, i ya kiti tige námara te mīn na, bəe ja'na, tìribinali la, mín be à yere sàgo' la, ká kán mín na fána, tìribináli' mín bəna jó dí à mà kà à ya háke lə à ye, wálima kà jàlaki' bèn à kán cən' yere la, ni à jó te à la.

Báabu 11 nan

1. Ní mīnaliko lára məgə ó məgə kùn, à te se kà mīna ábada, fó ni kíti kà à yira tìribináli' la, kà à sərə áwoka kà à láfàsa, kó àle nə' lə ləkika' la.

2. Məgə sí te se kà mīna kó la, kó' mín ketuma' kà à sərə kójugə te i ya jàmana' kənə, wálima dúnya' sàriya' la. Məgə' be kó' ke tuma' mín na fána, à ni jàngfili' mín ká kán, ò wágati' la, foyi te se kà fàra ò kán kə' fe.

Báabu 12 nan

A te ben məgə sí ye i sèn' dòn məgə gberə ya jánamaya' kópaw la, à ya sókənə kópaw la, àni kà à ya bàtakiw kənəna gundow la, kà à sərə jənən te à lá ; wálima kà məgə' lèebu, kà à təgə' cən. Sàriya' ká kán kà lə bəe kə kərə kà i látanga kà bə ò kó sūguya' mà.

Báabu 13 nan

1. Kà tágama jàmana' kənə, yərə ó yərə ká dí i ye, jàmana' yərə' mín ká dí i ye, kà sìgi yèn fána, o benna bəe ye.

2. Kà bɔ i fàso' la à ká dí cógo' mín, kà sègi à ká dí i ye cógo' mín, ò benna bɛɛ ye.

Báabu 14 nan

1. jánimabori' jà, mín ye kà siran i ní' jà kà i yere jini, à be ben bɛɛ ye ye dògotu jini, kà jàmana gberɛ jini, kà i kàlifa' sigi yèn, wà jàmana sí te se kà bàn i la kà i gben.

2. Kà kójugu' kɛ sàriya' ká kán kà i nɔ' mìnna mín na, wálima mín dúnya' sàriyaba' sɔsɔ, kó i be bòli kà tága i kàlifa jàmana gberɛ la, ò kó te.

Báabu 15 nan

1. Mɔgɔ' kera cógo ó cógo, à ká kán ni jàmana' dɔ jàmanadénnya ye.

2. Mɔgɔ si ya jàmanadénnya' te se kà bɔsi i la kà à sɔrɔ kùn jɔnjɔn te à wà mɔgɔ si te se kà mɔgɔ si bàli kà bɔ jàmana' dɔ jàmanadénnya' la kà dòn dɔgberɛ tá la.

Báabu 16 nan

1. Cɛ' ni mùso' fɛn ó fɛn séra bálíkuya' mà, à be ben i ye fúru kɛ, kà kɛ ; lónanya ní dùgulénnya te ò la, díinako te ò la. Cɛ ni mùso bɛɛ ká kán sàriya' la, fúru' sirili' la, celasígi' kɔnɔ, àni fúrusa' tá fànfela' la.

2. Fúru' te sé kà sirí ní à má kɛ ni fúrunɔn' fila ya jɛn' ye.

3. Dénbaya dénbayaw kenin jɔgɔn kán, ò le ye sigida' ni màrada' jù' ye, wà à ká kán sigida' ni fànga' ye ù lákanda.

Báabu 17 nan

1. Mɔgɔ kélén, wálima jekúlu', bɛɛ ká kán ni táya' ye, bɛɛ tá ye i tá ye.

2. Mɔgɔ dɔ mán kán kà bèn dɔ kán kà à tá bɔsi à la fàniya' kán.

Báabu 18 nan

Míiriya' mín ká dí i ye, i hákili' kà fɛn' mín mìnna, díina' mín ká dí i ye, benna bɛɛ ye ; ò kɔrɔ' ye kó ni i be à fɛ kà bɔ díina' dɔ la kà dòn dɔgbe la, ò be i mà ; kà díina' fàlén, ò be i mà ; àyiwa bɛɛ be se kà i ya séli' ni ya díina' kɛ i kélén, wálima jàma' la, sùtara la wálima kenɛ' kán, à kera kàlanni' tá síra' ye, wálima bàto' tá síra', wálima séli.

Báabu 19 nan

Hákilila' mín ká dí mɔgɔ' mín ye, ò benna i ye, à fɔli' kenɛ' kán, ò dàgara ye. O kɔrɔ' ye kó mɔgɔ si te se kà mɔgɔ tɔrɔ à hákilila' kánma, mɔgɔ se kà mɔgɔ' bàli kà kùnnafóniw gánsi yɔrɔ' mín ká dí i ye, jàmana' mín ká dí i ye.

Báabu 20 nan

1. Kà jɔgɔn lájɛn jɔgɔnye bolo mà, wálima kà tɔn' sigi, ò dàgara mɔgɔ' bɛɛ ye.

2. A te se kà wájibiya mɔgɔ si kán, kó i ye kɛ tɔn dɔ tɔnden ye kà à sɔrɔ à mán dí i ye.

Báabu 21 nan

1. A be ben bɛɛ ye i sèn' dòn i fàso' kópaw jánabòli' la, à kera yerebakun' ye wálima i kà i wàsa' dòn mɔgɔ gberɛ la, i yere kà mɔgɔ' mín sùgandi i yere mà.

2. Kà byɔrɔ' sɔrɔ i fàso' fòrobabáaraw la, ò be ben mɔgɔ bɛɛ ye, wà bɛɛ ká kán à la.

3. Jàma' nàniya' le ye màrabólo' ya fànga' jù' ye ; jàma' be ò ñ lánkenemaya kàlafili' sèn' fe, ní' ò ye wóte' ye, námara te mín na. O kàlafili' ká kán kà ke tuma ni tuma, bée ye wóte cógo kélen na, gúndo la wálíma cógo la, bée be i yere le nàniya' yira.

Báabu 22 nan

Sigidénýa' húkumu' kónò, bée ká kán ni i fàso' màrabólo' ni dúnya' tó deme' ye, i ya dúnyalatige' gbeleyaw la ; bée ká kán ni nàfasaró hákeya' ye, àni mágoya' hákeya', àni lónko' ni séko' hákeya' mín be í lànbe' kórta, ká í ya hádamadenya' sàbati.

Báabu 23 nan

1. Bée ká kán ni báara' ye, báara' mín ká dí à ye, bèn te ke à kán báara' mín na ; bée ká kán ká látànga báarasaróbaliya' fána mà

2. Mágó' ni mágó' mín ya báara' ye kélen ye, òlugu ká kán ni sàra kélen ye, wólomali te mín na.

3. Báarakela' bée ká kán ni sàra ye, mín be bèn à ya báara' kíima' mà, mín be à màko' jà, mín be à tó à ni à ya dénbaya' be bálo ù háke' la, bònnya' kónò ; ká sínijnasigi' fána jàte' mìnà ò la n' à be bèn.

4. A be bèn bée ye sendika sigi, wálíma ká dòn sendika' la, yálasa ká i yere látànga.

Báabu 24 nan

Bée ká kán ni làganfiya' ni dàamu' ye : ò be à yira ko dàn ká kán ká ye báara' kùntaga' la, báarakela ká kán ká baara' bila tuma ni tuma.

Báabu 25 nan

1. Bée ká kán ni jánamaya' dàamu' ye, mín be à tó à ni à ya bálo', ù fèeròbò, ù siyòrò', ù fúrakeli', àni jánamaya' làganfiyalan' be nágoya cógo' mín ; báarakela' ká kán ni màrabólo' ya deme' ye ní ya báara' cenna, ní jànkáro' ká lásigi, ní lùjura ká à sòrò, ní à ke firiyatò ye, ní kòrò' nàna ká à dese, wálíma gbeleya' fèn ó fèn ká à sòrò, mín be à ke desebagatò ye ká à sòrò à yere nò te.

2. Mùsow ya kónòmaya' ni dénw ya dénmisenya' ká kán ní deme mágben kerénkerennin ye. A kera fúrukónoden ye, wálíma à kera fúrukófeden ye, dén' bée ká kán ni tàngali' ye.

Báabu 26 nan

1. Bée ká kán ni kàlan' ye. Sàra mán kán ká bò ò kàlan' nà, i n'áfò kàlan' dùgumála' fó ká tága sé sépe' mà, wálà bèpes' la. Ká tága sé mà, ò ye wájibi ye. Tekinikikálan' ni báarakalan' ká kán ká ke fe lóòkónin ye ; sánfekalan' ká kán ká nágoya bée mà, bée ká kán ká kánya à la.

2. Kàlan' làpínì' ká kán ká ke ká mágó' ya hádamadenya' fá, àni mágoya' hákew ni à hóranya' lásàbati. A ká kán ká jàgónfaamuya jàgónbonya' sàbati mágow ni jàgón cè, ká tériya' sàbati jàmanaw síyaw ni díinaw ni jàgón cè, àni ká dúnya' tónba' deme jásuma' la dúnya' kónò.

3. Dén' ladamu cógo ni à ya kàlan' sífaya' sùgandili' ye fàce ni bámuso' tá lè ye fòlò.

Báabu 27 nan

1. A be bèn bée ye i sèn' dòn, à ká dí i ye cógo' mín na, i ya jàmalájekow ni jánagbew la, ká dàamu' sòrò sékow la, àni ká i niyòrò' ke lónkow yíriwali' la, ká ù nàfa' sòrò.

2. Fèn ó fèn bora lónkow ni sékow ni másalaw kónò, ní à bēna ke báasi mágow mà, à kera ù bólofen cenni ye wálà kùnmasúuli, bée ká kán ni làtangali ye òlugu mà.

Báabu 28 nan

Dàntigelikan' nǎnǎ hákeyaw ni hǎrǎnya' sàbatíli' sìgida' la, jàmana' kǎnǎ, àni dúnya' mùmǎ kǎnǎ, bǎe ká kán ní ò ye.

Báabu 29 nan

1. Sìgida' ya háke' ye mǎgǎ kǎlen kǎlen bǎe kùnkǎ ye, k'à lá à kán ní sìgida' te, i ya mǎgǎya' te dǎfa.
2. Dàn sí te mǎgǎ' ya hákeyaw' ni à ya yeremabíla' la, fǒ à dǎ bǎe ká i kǎrǎsi à kana mǎgǎ gbere tǎjǎ, à ye i jǎntǎ mǎgǎ gbere ya hákeyaw la, àni jógǎnumanya' ni jǎli' ni jǎma' làganfíya' kánma, bǎekanya' kǎnǎ.
3. O hákeyaw ni n-tá-ye-n-ye-ye' te ben cógo sí la, ní ù be Dúnya' tǎnba' ya sàriyaw sǎsǎ.

Báabu 30 nan

Yǎrǎ sí te dǎntigelikan' nǎn kǎnǎ, ní fǎnga, wálima jǎmakúlu, wálima mǎ gbansan be sé ká mǎfiriya gbere bǎ ò kǎnǎ ká nà ni ków ye wálima wáleyaw ye, minw bena ni dǎntigelikan' nǎn hákew ni à hǎrǎnya' bènni' ye.
